

14.5.2025

Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

Eduskuntatunnus

E 31/2024 vp.

Käsittelyvaihe ja taustaa

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (MFF) on muodostettu huhtikuussa 2024 valtioneuvoston selvityksessä E 31/2024, jossa on määritelty ennakkovaikuttamiskannat mm. rahoituskehyksen kokonaistason ja EU:n omien varojen järjestelmän osalta. Tässä muistiossa kuvataan viimeisintä tilannetta tulevan rahoituskehyksen valmistelun osalta ja tarkennetaan Suomen keskeisimpiä kantoja ennakkovaikuttamisen viimevaiheeseen.

Suomen pääprioriteetit komission vuoden 2025 työohjelmaan on linjattu valtioneuvoston selvityksessä E 7/2025 vp maaliskuussa 2025 ja EU:n monivuotinen rahoituskehys (2028–) on yksi valtioneuvoston ennakkovaikuttamisen pääprioriteeteista.

Suomi oli yksi ensimmäisistä jäsenvaltioista, joka muodosti tulevan rahoituskehyksen kokonaisuutta koskevia kantoja jo keväällä 2024. Tämä on mahdollistanut tehokkaan ja oikea-aikaisen ennakkovaikuttamisen niin poliittisella kuin virkatasolla komission suuntaan. Ennakkovaikuttamistyö tiivistyi uuden komission aloitettua työnsä joulukuussa 2024. Lisäksi säännöllinen virkatason yhteistyö samanmielisten jäsenvaltioiden kesken on myös tiivistynyt vuonna 2025.

Komissio antoi 11.2.2025 tiedonannon tiekartasta kohti tulevaa EU:n monivuotista rahoituskehystä. Tiedonannossa komissio selkeytti yleisellä tasolla ajatteluaan käynnissä olevaa MFF-ehdotuksen rakenteen sekä sisällön valmistelutilanteen osalta.

Ennakkotietojen mukaan komissio antaa tulevaa EU:n monivuotista rahoituskehystä koskevan ehdotuksensa heinäkuussa. Tähän ehdotukseen sisältyisi todennäköisesti kaikki tulevaa rahoituskehystä koskevat ehdotukset. Tavanomaisesti sektorikohtaiset ehdotukset on annettu vasta syksyllä. Valtioneuvoston kannanmuodostus ehdotuksiin tapahtuu viipymättä ehdotusten antamisen jälkeen alkusyksystä.

Suomen kanta

Suomen ennakkoaiheuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E 31/2024 vp, jossa todetaan muun muassa seuraavasti:

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi katsoo, että EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämällä Suomen nettomaksuosuuden kasvua.

Suomi pitää tärkeänä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan kokonaisuutena.

Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia. Suomi katsoo, että varoja tulisi kohdentaa nykyistä vahvemmin valittujen strategisten prioriteettien mukaisesti. Lisäksi on tärkeää varmistaa EU-rahoituksen nykyistä vahvempi yksityistä rahoitusta vivuttava vaikutus.

Käytäessä keskustelua tulevasta rahoituskehystä ja siihen liittyvistä sektorikohtaisista uudistamistarpeista, Suomi korostaa neuvoston vahvaa roolia.

Elpymisväline oli poikkeuksellinen ja kertaluonteinen ratkaisu, eikä järjestely toimi ennakotapauksena.

Tuleva monivuotinen rahoituskehyskehdotus (2028-)

Tulevan rahoituskehyskehdotuksen mahdollinen rakenne

Viimeisimmät ennakkotiedot komission tulevan rahoituskehyskehdotuksen valmistelusta vastaavat keskeisiltä osin jo aiemmin saatuja tietoja. Komission suunnitelmissa tuleva rahoituskehys voisi mahdollisesti jakaantua ainakin kolmeen pääotsakkeeseen, joista ensimmäinen kattaisi jäsenmaille suoraan kohdentuvan rahoituksen, toinen kattaisi Euroopan kilpailukyyn tukemiseen kohdennettavan rahoituksen ja kolmas pääotsake kattaisi EU:n ulkoisen rahoituksen. Tulevassa rahoituskehyskehdyssä EU:n hallintomenot säilynevät omana kokonaisuutenaan. Tämän lisäksi tiettyjen nykyisten ohjelmien osalta ei ole vielä selvää millä tavalla ne sijoittuisivat uuteen rakenteeseen. Lisäksi ennakkotietojen perusteella etenkin Ukrainan tukeminen ja mahdollisesti myös elpymisvälineen rahoittamiseksi otettujen lainojen kulut ja takaisinmaksu voitaisiin toteuttaa kokonaan tai osittain monivuotisen rahoituskehyskehdotuksen ulkopuolella. Komission tiedonannon 11.2.2025 sisältö oli varsin yhteneväinen aikaisempien ennakkotietojen kanssa.

Jäsenvaltioille suoraan kohdentuvan rahoituksen käyttöä ohjattaisiin komission ajattelussa yhdellä, mahdollisesti kaikkia ensimmäisen pääotsakkeen politiikka-aloja koskevalla jäsenvaltiokohtaisella suunnitelmalla, jonka sisällöstä sovittaisiin kyseisen jäsenvaltion ja komission kesken. Komissio on korostanut, että suunnitelmissa jätettäisiin kansallista liikkumavaraa ja huomioitaisiin kansalliset erityiskysymykset. Komission tavoitteena on malli, joka olisi nykyistä yksinkertaisempi, joustavampi ja hallinnollisesti kevyempi.

Komissio tavoittelee jäsenvaltiokohtaisilla suunnitelmissa ja tulosperusteisten mallien käytön laajentamisella rahoituksen käytön tehostamista. Tulosperusteisella mallilla pyritäisiin vahvistamaan yhteyttä EU:n yhteisiin tavoitteisiin ja osin myös eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisiin suosituksiin. Komission alustavassa ajattelussa tulosperusteisuus sovellettaisiin ennen kaikkea jäsenvaltioille suoraan kohdentuvaan rahoitukseen (ns. kansalliset kirjekuoret kuten maatalous, koheesio ja sisäasioiden rahastot). Alustavien tietojen mukaan rahoituskehyskehdotuksen jäsenvaltioille suoraan kohdennettavan rahoituksen osalta jäsenvaltio laatisi suunnitelman, jonka mukaisesti rahoitusta ohjattaisiin. Tulosperusteisessa mallissa maksatukset eivät perustuisi toteutuneisiin kustannuksiin, vaan tapahtuisivat suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamisen perusteella.

Komission mukaan tulevan rahoituskehyksen tulisi sisältää nykyistä enemmän joustavuutta, jotta pystyttäisiin paremmin kehyskauden aikana vastaamaan ennakoimattomiin tarpeisiin (kuten talouskriisit tai luonnonkatastrofit) tai rahoittamaan uusia painopisteitä muuttuvaan globaaliin toimintaympäristöön sopeutumiseksi ja EU:n strategisten intressien edistämiseksi. Jopa keskusteluissa samanmielisten jäsenvaltioiden kanssa (nk. nettomaksajat) on aiempaa vahvemmin korostunut tarve uudentuneelle joustavuudelle.

EU-rahoitukseen liittyvän ehdollisuuden osalta, nykyinen niin kutsuttu oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvä ehdollisuusasetus on voimassa olevaa EU-sääntelyä. Komissio ei pidä tarkoituksenmukaisena nykyisen asetuksen avaamista. Lisäksi aivan viimeaikaisissa epävirallisissa keskusteluissa on noussut esiin ajatuksia ehdollisuuden luomisesta EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden ja sektorin EU-rahoituksen välille.

Elokuussa 2024 astui voimaan EU:n ennallistamisasetus, jonka tavoitteena on parantaa luonnon tilaa laajasti eri ympäristöissä sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella. Kuluvalle kaudella ennallistamistoimia on mahdollista rahoittaa useista EU:n rahoitusohjelmista (LIFE, CAP-rahoitus, etenkin maaseudun kehittämisrahoitus, kalatalousrahasto, Euroopan aluekehitysrahasto, koheesiorahasto, JTF, InvestEU, Horisontti -Eurooppa ja elpymis- ja palautumistukiväline RRF), mutta tähän ei kuitenkaan ole velvoitetta. Osana tulevaa rahoituskehyskokonaisuutta kuitenkin määritellään mistä ohjelmista, millä ehdoin ja missä laajuudessa ennallistamistoimia voitaisiin rahoittaa EU-varoin. Suomelle kohdistuu asukaslukuun suhteutettuna korkeimmat ennallistamistoimien kustannukset.

Ottaen huomioon Euroopan muuttunut toimintaympäristö ja siitä johtuvat uudet haasteet, on odotettavissa, että tulevassa rahoituskehys ehdotuksessa esitetään merkittävää kehyksen rakenteen sekä rahoitusohjelmien uudistamista. Käytännössä tämä tarkoittaisi myös muutoksia mm. EU-rahoituksen kohdentumista määrittäviin varojenjakokriteereihin ja muihin peruseriaatteisiin. Tämä voisi merkitä jäsenvaltioiden saantojen osalta merkittäviäkin muutoksia.

Suomen kanta

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E31/2024 vp, jossa todetaan muun muassa seuraavasti:

Suomi pitää tärkeänä EU-rahoitusohjelmien uudistamista vastaamaan paremmin EU:n tulevia haasteita. Osana tulevaa rahoituskehystä Suomi suhtautuu avoimesti tulosperusteisten mallien tarkastelemiseen rahoituksen eurooppalaisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Lisäksi on tärkeää varmistaa EU-rahoituksen nykyistä vahvempi yksityistä rahoitusta vivuttava vaikutus.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:

Osana ennakkovaikuttamista Suomi tukee kehyksen rakenteen yksinkertaistamista ja rahoitusohjelmien määrän vähentämistä yhdistämällä politiikkasektoreita ja ohjelmia laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Suomen läpileikkaavana tavoitteena on, että EU-rahoituksen toimeenpanosta ja valvonnasta johtuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia tulisi vähentää.

Lisäksi Suomi korostaa, että muuttuvassa toimintaympäristössä rahoituskehyksen joustavuutta tulisi lisätä, jotta kehyskauden aikana kyettäisiin oikea-aikaisesti ja tehokkaasti vastaamaan mahdollisiin kriiseihin ja muihin ennakoimattomiin tarpeisiin, mukaan lukien mahdollisten uusien painopisteiden rahoittaminen.

Osana ennakkovaikuttamista Suomi katsoo, että etenkin jäsenvaltioille suoraan kohdistuvan rahoituksen tulosperusteisuus vahvistaisi EU-rahoituksen vaikuttavuutta varsinkin investoinneissa sekä toisi mahdollisia tehokkuushyötyjä EU-varojen toimeenpanossa. Suomi kiinnittää erityistä huomiota tulosperusteisuuden käytännön toimivuuden haasteisiin, etenkin asetettavien tavoitteiden mitattavuuden ja niiden läpinäkyvyyden sekä hallinnollisen taakan osalta.

Suomelle on keskeistä, että tulevaan rahoituskehukseen ja siihen kytkeytyvään muuhunkin EU-rahoitukseen sovelletaan mahdollisimman vahvaa ja vähintäänkin nykyistä vastaavaa ehdollisuutta, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kytkeytyvä ehdollisuus. Unionin taloudellisten etujen tehokas suojaaminen on olennaista. Osana tulevan EU-rahoituksen ehdollisuuden vahvistamista, Suomi on avoin tarkastelemaan mahdollisia erilaisia vaihtoehtoja, joilla luotaisiin yhteys EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden ja niihin kytkeytyvän EU-rahoituksen välille.

Suomi katsoo, että rahoituskehyksellä tulisi jatkossakin tukea EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että ennallistamisasetuksen toimeenpanoon kohdennettaisiin nykyistä enemmän rahoitusta tulevassa rahoituskehyksessä. Kuten nykyiselläänkin, ennallistamistoimien EU-rahoituksessa tulisi olla mahdollista hyödyntää laajalaisesti eri välineitä.

Suomi korostaa, että rahoituskehyksellä tulee jatkossakin edistää sukupuolten tasa-arvoa EU:ssa.

Ennakkovaikuttamisen viime vaiheessa ja etenkin tulevissa rahoituskehysneuvotteluissa tulisi arvioida kokonaisvaltaisesti ja strategisesti Suomen tavoitteita sekä niiden merkitystä Suomen kokonaissaantojen ja maksujen näkökulmasta. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää Suomen ainutkertaiseen asemaan itäisenä ulkorajavaltiona ja samalla EU-budjetin nettomaksajana.

Maatalouspolitiikka

Komission puheenjohtaja von der Leyen korosti 2024–2029 poliittisissa suuntaviivoissa maatalouden ja ruoantuotannon strategista merkitystä. Komissio julkaisi 19.2.2025 tiedonannon maatalouden ja ruoan tulevaisuutta koskevasta visiosta, jota on kuvattu tarkemmin selvityksessä E 2/2025 vp.

Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen rakenteen osalta on vielä avoinna, kuuluisivatko suorat tulotuet (pilari I) ja/tai maaseudun kehittämisrahoitus (pilari II) ensimmäisen pääotsakkeen jäsenvaltiokohtaisten suunnitelmien alle. Alustavien tietojen mukaan olisi mahdollista, että suorat tulotuet säilyisivät omana kokonaisuutenaan.

Kuluvan kauden suorat tulotuet kohdistuvat suoraan maanviljelijöille ja tulotukeen ei nykyisin voida kytkeä kansallista osarahoitusta. Suorilla tulotuilla taataan viljelijöille tietty perustulotaso. Lisäksi suoralla tulotuella edistetään kohdennettuja tavoitteita rahoittamalla esimerkiksi nuorten viljelijöiden tukea ja viljelijöiden toteuttamia, kuluvalle kaudella käyttöön otettuja ekojärjestelmätoimia.

Nykyinen maaseudun kehittämisrahoitus kohdistuu erityisesti maatalouden rakennetta ja maaseudun elinvoimaisuutta edistäviin toimenpiteisiin ja luonnonolosuhteita kompensoiviin, ympäristön tilaa parantaviin, ilmastonmuutokseen vastaaviin sekä eläinten hyvinvointia parantaviin ja luonnonmukaista

tuotantoa edistäviin tukiin. Maaseudun kehittämisrahoitukseen liittyy kansallinen osarahoitusosuus (15–80 %). Nykykaudella Suomi hyödyntää laajasti mahdollisuutta kansalliseen osarahoitukseen (57 %).

Jäsenvaltiokohtaisten saantojen määräytyminen pohjautuu pitkälti jo ennen Suomen EU-jäsenyyttä muotoutuneisiin käytäntöihin. Saannot eivät määräydy suoraviivaisesti tiettyjen varojenjakokriteerien perusteella vaan CAP-rahoitus kohdennetaan jäsenvaltioille kokonaissaantoina eli maakohtaisina ”kirjekuorina”.

Suomen kanta

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E31/2024 vp, jossa todetaan muun muassa seuraavasti:

Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa.

Suomi tavoittelee yhteisen maatalouspolitiikan kokonaisuuden osalta mahdollisimman korkeaa saantoa, sillä luonnonolosuhteet ovat Suomessa epäedulliset verrattuna muihin jäsenvaltioihin.

Suomi tunnistaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen kansallisen merkityksen ja suhtautuu avoimesti erilaisiin rahoitusratkaisuihin maatalousrahoituksen uudistamiseksi, esimerkiksi hyödyntämällä kansallisia osarahoitusosuuksia myös I pilarissa säilyttämään suorien tukien taso tuensaajien näkökulmasta. Mahdollisten kansallisten osarahoitusosuuksien tulee perustua jäsenvaltioille yhteisiin sääntöihin ja periaatteisiin, jotta kilpailu sisämarkkinoilla ei vääristy.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:

Suomi korostaa, että EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa tulisi olla riittävät erityisjärjestelyt, jotka mahdollistaisivat kannattavan ja kestävä tuotannon jatkumisen Suomen kaltaisessa luonnonolosuhteiltaan haastavassa maassa. Ruoantuotannon turvaaminen on tärkeää myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Lisäksi Suomi pitää tärkeänä edistää perheviljelmäpohjaista maataloutta osana tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Ennakkovaikuttamisen osana Suomi on valmis tarkastelemaan avoimesti erilaisia malleja rahoitusrakenteen ja ohjelmamallien uudistamiseksi EU:n tulevan maatalousrahoituksen osalta, huomioiden kuitenkin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet.

Suomi katsoo, että mahdollisessa uudessa rahoitusrakenteessa viljelijöiden tulonmuodotukseen keskeisesti vaikuttavat tuet tulisi ensisijaisesti säilyttää omana kokonaisuutenaan niiden ollessa Suomessa merkittävä viljelijöiden tulotaso ja tuotantoa ylläpitävä tekijä. Viljelijöiden tulotason näkökulmasta maaseudun nykyisten kehittämistoimenpiteiden Suomeksi tärkeitä elementtejä ovat luonnonhaittakorvaus, maatalouden ympäristö- ja ilmasto-korvaukset, eläinten hyvinvoinnin tuki, luonnonmukaisen tuotannon edistämisen tuki ja maatalouden investointien tukeminen. Lisäksi Suomen tavoitteena on, että nuorten viljelijöiden tukea ja omistajanvaihdoksiin kannustavia toimia vahvistettaisiin.

Suomen ennakko vaikuttamistavoitteena on, että suoria tukia kohdennettaisiin nykyistä vahvemmin aktiivisille tuottajille esimerkiksi kasvattamalla tuotantoon sidottujen tukien osuutta.

Kilpailukyky

Nykyisessä rahoituskehityksessä on useita eri kilpailukykyä, investointeja sekä tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita tukevia rahoitusohjelmia (mm. Horisontti Eurooppa, InvestEU, EU:n avaruusohjelma, puolustusrahasto, Digitaalinen Eurooppa ja sisämarkkinaohjelma). Lisäksi sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskevasta otsakkeesta rahoitetaan myös Verkkojen Eurooppa -ohjelmaa.

Nykyinen ohjelmarakenne on osittain päällekkäinen ja pirstaloitunut. Lisäksi ohjelmien toimeenpanosäännöt ja rahoituskriteerit ovat monimutkaisia ja poikkeavat toisistaan vaikeuttaen hakuprosesseja ja erityisesti pienempien toimijoiden osallistumishalukkuutta.

Komissiosta saatujen tietojen mukaan toiseen pääotsakkeeseen koottava EU:n kilpailukykyä edistävä ja kilpailutettu rahoitus koottaisiin uuden niin kutsutun eurooppalaisen kilpailukykyrahaston alle. Komission tavoitteena on, että rahastosta kohdennettaisiin jatkossakin avustuksia ja lainatakauksia eri sisällöllisten rahoitusikkunoiden kautta. Rahaston rakenteen mallina toimisi mahdollisesti nykyinen InvestEU -ohjelma.

Tutkimus- ja kehitysrahoitus pohjautuisi jatkossakin lähtökohtaisesti avoimeen kilpailuun ja tutkimuksen korkeaan laatuun. Perustutkimus olisi mallissa horisontaalinen pilari. Komission alustavassa ajattelussa nykyisen Horisontti Eurooppa -ohjelman perustutkimusrahoitusta (nk. Pilari I) myös vahvistettaisiin. Sen sijaan, ohjelman muita osia uudistettaisiin vielä yksilöimättömällä tavalla. Komissio on hyvin epävirallisesti todennut, että tulevassa TKI-rahoituksessa olisi neljä painopistealuetta, joista yksi olisi puolustus. Komission ajattelussa vaikuttaisi korostuvan uudenlaiset rahoitusratkaisut, etenkin takausmuotoinen rahoitus sekä maantieteellisen tasapainon huomioiminen.

Komission tavoitteena on turvata EU-rahoitus koko innovaatioketjulle, mikä voisi tarkoittaa sitä, että kilpailukykyrahastosta voitaisiin mahdollisesti tukea myös teollisen tuotantokapasiteetin rakentamista. Viimeisimpien alustavien tietojen mukaan kilpailukykyrahastosta voitaisiin tässä tarkoituksessa rahoittaa erityisesti nk. IPCEI-hankkeita (*Important Projects of Common European Interest*) eli nykyisellään jäsenvaltioiden itsensä rahoittamia yhteishankkeita, joihin sovelletaan valtiontukisääntöpoikkeusta.

Lisäksi komissio on ehdottamassa uutta kilpailukyvyn koordinaatiovälinettä EU:n strategisten investointien osalta. Välineellä vahvistettaisiin EU-politiikkatavoitteiden toimeenpanoa. Väline voisi mahdollisesti olla nykyisen Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen, nk. STEP-kehysvälineen tyyppinen, joka toimii EU:n kriittisten teknologioiden hankkeiden alustana, ja jonka kautta mm. kanavoidaan eri EU-ohjelmien rahoitusta.

Nykyisellään Horisontti Eurooppa -ohjelman rahoituksesta 3,3 % kohdistetaan ns. laajentumistoimiin (nk. widening toimet). Niillä tuetaan EU:n jäsenvaltioita, jotka ovat edelleen jäljessä tutkimuksessa ja innovoinnissa. Unioniin vuonna 2004 liittyneiden jäsenvaltioiden kantojen mukaan widening-toimia tulisi laajentaa siten, että ne sisältyisivät seuraavan TKI-rahoitusohjelman kaikkiin osiin. Samalla näitä toimia kuvaava termi "widening" on korvattu käsitteellä "fragmentation". Widening-jäsenvaltioihin on kuluvalle kaudella tähän mennessä kohdistunut noin 15 % Horisontti Eurooppa -ohjelman kaikille jäsenvaltioille kohdistettavasta avoimen kilpailutuksen rahoituksesta.

Suomen kanta

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E31/2024 vp, jossa todetaan muun muassa seuraavasti:

Suomi katsoo, että strategista kilpailukykyä tukevien ohjelmien yhdistäminen yhdeksi laajaksi kokonaisuudeksi voisi parhaimmillaan tehostaa EU-rahoitusta. Suomelle on kuitenkin ensisijaista, että tutkimus-, kehitys-, ja innovaatorahoituksen säilyminen avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun perustuvana EU-rahoituksena turvataan. Myös riittävät panostukset Erasmus+:n kaltaisiin ohjelmiin tukisivat osaltaan Euroopan kilpailukykyä.

Suomi katsoo, että tutkimus-, kehitys-, ja innovaatorahoituksen osuutta kehityksessä tulisi kasvattaa Suomen saadessa näistä ohjelmista ja välineistä huomattavasti enemmän suhteessa maksuosuuteensa. Suomi katsoo, että kaksikäyttötarkoituksiin kohdistuvaa TKI-rahoitusta tulisi painottaa laajasti rahoituskehityksessä.

Suomi pitää nykyistä lainatakauksiin perustuvaa InvestEU-välinettä tarkoituksenmukaisena sen hyödyttäessä erityisesti suomalaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja katsoo, että sen rahoitustakauksen osuutta kehityksessä tulisi kasvattaa merkittävästi riittävän yksityisen rahoituksen vipuvaikutuksen aikaansaamiseksi.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:

Suomi ei pidä tarkoituksenmukaisena EU:n tutkimus- ja innovaatorahoituksen kohdistamista eri jäsenvaltioiden kansallisten tutkimus- ja innovaatiojärjestelmien kehittyneisyysasteiden tasaamiseen (nk. widening -toimet). Suomen näkemyksen mukaan jäsenvaltioiden EU:n kehittyneisyyserojen tasaamiseen tulisi vastata ensisijaisesti koheesiopolitiikan keinoin.

Avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun perustuvaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitusta tulisi kohdentaa nykyistä tehokkaammin innovaatioketjujen nopeuttamiseen ja sujuvoittamiseen perustutkimuksesta aina innovaatioiden ja teknologioiden laaja-alaiseen käyttöönottoon mukaan lukien teollistaminen.

Suomelle on keskeisintä, että tulevaa tutkimus- ja innovaatorahoitusta painotettaisiin erityisesti vaiheeseen, jossa keskitytään tutkimustulosten ja innovaatioiden skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen (etenkin nykyinen Horisontti Eurooppa-ohjelman Pyläri II), joka on EU:ssa nykyisellään keskeinen haaste. Suomelle on keskeistä varmistaa toimien tasapainoinen vaikuttavuus niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä.

Suomi pitää tekoälyratkaisuja, suurteho- ja kvanttilaskentaa, siruteknologiaa sekä 6G-teknologiaa keskeisinä murrosteknologioina, joita tulisi tukea tulevassa rahoituksessa. EU:n rahoituksella tulisi myös vahvistaa ja edelleen kehittää EU:n globaalia johtajuutta kierto- ja biotaloudessa sekä biopohjaisissa ratkaisuissa.

Osana Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistamista Suomi korostaa panostuksia digitalisaatioon ja puhdasta siirtymää edistäviin toimiin.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena puolustustutkimuksen ja -kehittämisen sisällyttämistä osaksi tulevaa TKI-rahoituksen kokonaisuutta.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n tulevassa tutkimus- ja innovaatio- ja kilpailukykyrahoituksessa tulisi rahoittaa läpileikkaavasti kaksikäyttöhankkeita sekä hankkeita, jotka edistäisivät kriisinkestävyttä, kyberturvallisuutta ja yleistä varautumista.

Suomi pitää keskeisenä, että InvestEU:n kaltaista rahoitusmallia hyödynnettäisiin nykyistä laajemmin pääomasijoituksiin, jotka kohdistuisivat alkaviin- ja skaalausvaiheen yrityksiin. Näin vahvistettaisiin yritysten riskirahoituksen saatavuutta innovaatioiden kehittämiseksi ja edelleen kasvun mahdollistamiseksi.

Suomen katsoo, että IPCEI-hankkeita tulisi jatkossakin rahoittaa ensisijaisesti osallistuvien jäsenvaltioiden toimesta. Suomen tavoitteena on, että rahoitus perustuisi avoimeen kilpailuun ja hankkeiden korkeaan laatuun.

Koheesiopolitiikka

Epävirallisten tietojen mukaan jäsenvaltioille kohdentuva koheesiorahoitus sisältyisi uuteen ensimmäiseen pääotsakkeeseen (jäsenvaltiokohtainen suunnitelma). Kuten nykyiselläänkin, jäsenvaltiokohtaisesta euromääräisestä saannosta sovittaisiin osana rahoituskehyssofia.

Tulevan rahoituskehysten valmistelussa on painetta koheesiopolitiikan rahoituksen vähentämiselle ja sen rahastomallien uudistamiselle. Komission mukaan koheesiopolitiikan välineitä tulisi tehostaa ja niillä tulisi tukea paremmin myös uudistuksia. Lisäksi komissio tuonut esille, että eri alueilla asuvien ihmisten haasteita kohtuuhintaisen asumisen osalta tulisi käsitellä osana tulevaa koheesiopolitiikkaa. Komission konkreettiset suunnitelmat asumisen osalta ovat kuitenkin toistaiseksi varsin jäsentymättömiä.

Koheesiorahoituksen jako jäsenmaittain perustuu monimutkaiseen alueluokkien, indikaattoreiden, turvaverkkojen ja rahoitusleikkureiden kokonaisuuteen. Varojenjakomenetelmä on pysynyt peruseriaatteeltaan samanlaisena jo usean ohjelmakauden ajan. Varojenjakokriteerejä on kuitenkin uudistettu, kuten kuluvalle kaudelle käyttöön otetut kriteerit liittyen muuttoliikkeeseen ja ilmastonmuutokseen.

Tulevan kehyskauden uudet kriteerit voisivat kytkeytyä esimerkiksi ikääntymiseen tai ulkoraja-alueisiin, joihin liittyy ajankohtaisia haasteita. Komissio on epävirallisesti todennut halukkuutensa huomioida itäiset ulkoraja-alueet tulevassa koheesiorahoituksessa. Suomen osalta on kuitenkin huomioitava huomattava nettomaksuasema koheesiorahoituksen osalta (tällä hetkellä Suomi saa koheesiorahoitukseen maksamastaan yhdestä eurosta noin 0,23 euroa). Väestön ikääntyminen on koko Euroopan laajuinen ongelma, mutta Suomen väestö on yksi EU:n nopeimmin ikääntyvistä.

Suomen kanta

Suomen ennakkoaiikuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E31/2024 vp, jossa todetaan muun muassa seuraavasti:

Alueellisen koheesion edetessä tarve EU:n yhteiselle koheesiorahoitukselle vähenee.

Arvioitaessa koheesiorahoituksen merkitystä osana rahoituskehystä tulee huomioida Suomen huomattava nettomaksu koheesiopolitiikan välineisiin.

Suomi korostaa vakiintuneesti kansallisen osarahoituksen merkitystä koheesiopolitiikan rahoittamisessa.

Tulevassa koheesiopolitiikassa tulisi kohdistaa Itä-Suomen ulkoraja-alueille erityisrahoitusta johtuen EU:n muuttuneesta turvallisuusympäristöstä ja sen aiheuttamista näiden alueiden vakavista sosio-ekonomisista haasteista.

Lisäksi Suomi katsoo, että nykyisistä koheesiopolitiikan varojenjakokriteereistä syrjäinen ja pohjoinen sijainti, muuttoliike sekä harva-asutus ja pitkät etäisyydet ovat jatkossakin Suomelle keskeisiä.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:

Tavoiteltaessa koheesiorahoituksen osuuden alentumista Suomi korostaa sisällöllisen priorisoinnin välttämättömyyttä.

Tulevan koheesiopolitiikan sisällöllisten painopisteiden osalta Suomi korostaa EU:n strategista kilpailukykyä ja EU:n kokonaisturvallisuutta. Tulevalla koheesiopolitiikalla tulisi erityisesti vastata myös uusiin EU:n laajuisiin vakaviin haasteisiin. Myös koheesiorahoituksen varojenjakokriteerejä tulisi uudistaa edistämään näitä tavoitteita.

Strategisen kilpailukyvyn näkökulmasta ennakkovaikuttamistyössä tulee erityisesti painottaa koheesiopolitiikan välineiden soveltamista innovaatioihin, puhtaaseen siirtymään ja osaamisen kehittämiseen. Suomi tunnistaa rakenteellisten uudistusten merkityksen osana alueiden elinvoiman ja elinkeinorakenteen uudistamista, uusien investointien mahdollistamista ja kilpailukyvyn vahvistamista.

Osana EU:n kokonaisturvallisuuden edistämistä Suomi katsoo, että tulevan koheesiopolitiikan yleisissä painopisteissä tulisi huomioida EU:n itäisten ulkoraja-alueiden merkittävästi muuttunut toimintaympäristö.

Lisäksi kokonaisturvallisuuden näkökulmasta Suomelle on keskeistä korostaa kaksikäyttö- ja puolustusulottuvuutta osana tulevan koheesiopolitiikan toimia.

Suomi korostaa jäsenvaltioiden ja unionin välistä toimivallan jakoa EU:n koheesiopolitiikan uudistamisessa eikä siten pidä perusteltuna asumispolitiikkaan tai kansalliseen sosiaaliturvaan liittyvien kysymysten kytkemistä siihen.

Koheesiorahoituksen nykyisten varojenjakokriteerien osalta Suomi tunnistaa harvan asutuksen ja muuttoliikekriteerien merkityksen Suomen kannalta. Lisäksi pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-erityisrahoitus on Suomen koheesiorahoituksen kokonaissaanon kannalta erityisen merkityksellinen.

Suomi korostaa kuitenkin tarvetta varojenjakokriteerien uudistamiseen myös vastaamaan EU:n uusia haasteita. Suomi arvioi koheesiorahoituksen varojenjakokriteerejä Suomen kokonaisedun näkökulmasta.

Osana ennakkovaikuttamista Suomi tarkastelee mahdollista uutta EU:n itäisiin ulkoraja-alueisiin liittyvää kriteeriä ja sen edullisuutta Suomelle nettomaksuaseman näkökulmasta.

Osana ennakkovaikuttamista Suomi katsoo, että väestön ikääntymiseen liittyvää varojenjakokriteeriä tulisi tarkastella mahdollisena uutena kriteerinä.

Ukrainan tuki

Tämänhetkisten tietojen mukaan Ukrainan tukemisen kokonaisuus näyttäisi komission ajattelussa sijoittuvan tulevan rahoituskehiksen ulkopuoliseen välineeseen, josta sovittaisiin

rahoituskehysneuvottelujen yhteydessä. Tämä vastaisi pitkälti nykyistä Ukrainan tukivälineen mallia. Tältä osin ei kuitenkaan ole yksityiskohtaisempaa ennakkotietoa.

Lisäksi on todennäköistä, että mahdollinen tuleva Euroopan rauhanrahasto (EPF) säilyisi yhä omana kokonaisuutenaan erillään rahoituskehyksestä, vaikka siitä sovittaisiin osana rahoituskehyssofia.

Komissiosta saatujen tietojen mukaan tulevassa rahoituskehys ehdotuksessa ei vielä varauduttaisi Ukrainan EU-jäsenyyteen, vaan liittymistä edeltävään tukeen.

Tässä muistiossa ei muodosteta uusia Ukrainan tukemiseen liittyviä kantoja ottaen huomioon Suomen aikaisemman avoimen ja kattavan kannanmuodostuksen.

Suomen kanta

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E31/2024 vp, jossa todetaan seuraavasti:

Ukrainan taloudellisen tuen osalta Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille, mutta pitää nykyistä rahoituskehysten ulkopuolista Ukrainan tukivälinettä tai sitä vastaavaa järjestelyä tarkoituksenmukaisena mallina pidempiaikaisen tuen kanavoimiseksi Ukrainalle.

Huomioiden perussopimusten asettamat rajoitukset, Suomi pitää Euroopan rauhanrahastoa tai sitä vastaavaa järjestelyä keskeisenä välineenä EU:n jäsenvaltioiden Ukrainalle myöntämän sotilaallisen ja puolustuksellisen tuen mahdollistamiseksi.

Suomi sitoutuu vahvasti tukemaan Ukrainan tulevaa jälleenrakentamista korostaen EU-rahoituksen roolia yhdessä kansainvälisten kumppanien ja rahoituslaitosten tarjoaman rahoituksen kanssa.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja on muodostettu ReArm Europe -suunnitelmaa koskevassa selvityksessä (E 21/2025 vp.):

Suomi on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi ja siihen kytkeytyen Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi.

Suomi pitää tärkeänä EU:n sotilaallisen tuen vahvistamista Ukrainalle.

Puolustus ja kokonaisturvallisuus

Komission puheenjohtaja Von der Leyen esitti kirjeessään 4.3.2025 puolustuksen rahoituksen vahvistamista koskevan ReArm Europe -suunnitelman, jonka yksityiskohtaisemmat tiedot annettiin 19.3.2025 Euroopan puolustuksen tulevaisuutta koskevassa valkoisessa kirjassa. ReArm Europe -suunnitelman toimet kohdistuvat nykyiselle rahoituskehyskaudelle, mutta komission mukaan myös tulevan EU:n monivuotisen rahoituskehysten tulisi tarjota kokonaisvaltainen ja vankka pohja EU:n puolustuksen tukemiseksi. ReArm Europe -suunnitelman kokonaisuutta on kuvattu tarkemmin selvityksessä E 21/2025 vp.

Tämänhetkisten ennakkotietojen mukaan tulevassa rahoituskehyksessä olisi useita ohjelmia, joilla tuetaan puolustussektoria. Puolustusrahoituksen pohjana toimisi todennäköisesti parhaillaan neuvoteltavana oleva Euroopan puolustusteollinen ohjelma (EDIP).

Muu turvallisuuden ja puolustuksen kannalta keskeinen rahoitus liittyy ensi sijassa sotilaalliseen liikkuvuuteen, puolustuksen T&I-rahoitukseen (nykykaudella erillinen Euroopan puolustusrahasto, EDF) ja varautumiseen. Alustavien tietojen mukaan puolustuksen vahvistamista koskeva rahoitus koottaisiin mahdollisesti uuden kilpailukykyrahaston alle, erityisesti T&I-rahoitus. Tällöin ei enää olisi erillistä EDF-rahastoa.

Komission ajattelussa Euroopan turvallisuusympäristön muutos korostaa kokonaisturvallisuuden ja sen osana varautumisen tärkeyttä. Komission 26.3.2025 antama varautumisunionistrategia ja sen toimeenpanosuunnitelma osaltaan ohjaavat tätä työtä. Jäsenvaltioiden nykyisessä varautumisen tasossa ja sen kehittämiseen liittyvissä tarpeissa on huomattavaa jäsenvaltiokohtaista eroavaisuutta. Tähän liittyen varautumisen kehittämisen mahdollisia EU:n laajuisia kustannusvaikutuksia on tässä vaiheessa vaikea arvioida. Lisäksi rahoituksen tarpeen arvioinnissa keskeisenä tekijänä ovat jäsenvaltioiden erilaiset valmiudet rahoittaa tätä toimintaa kansallisesti.

Suomen kanta

Suomen ennakko vaikuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E31/2024 vp, jossa todetaan seuraavasti:

Suomi katsoo, että puolustuksen (ml. sotilaallinen liikkuvuus), kriisivarautumisen ja rajaturvallisuuden rahoituksen osuutta tulee kasvattaa huomattavasti nykyisestä suhteellisesti vähäisestä määrästä.

Suomen tavoitteena on, että nykyistä suurempi osuus rahoituksesta kohdennettaisiin puolustustutkimus- ja kehittämisvaiheen toimien tukemiseksi EU:ssa nykyisen Euroopan puolustusrahaston tai sitä vastaavan järjestelyn tapaan.

Osana tulevaa rahoituskehystä koskevaa ennakko vaikuttamistyötä Suomi voi tarkastella avoimesti Euroopan puolustusteollisuuden ohjelman rahoituksellisia elementtejä sekä muita mahdollisia ehdotuksia EU:n puolustusteollisen pohjan vahvistamiseksi. Suomen lähtökohtana kuitenkin on, että mahdollisen EU:n rahoitustuen tulisi olla laina- tai takausmuotoista yksityisen rahoituksen vipuvaikutuksen aikaansaamiseksi.

Osana EU:n kriisivarautumisen kehittämistä Suomi korostaa nykyisen rescEU-tyyppisen välineen merkitystä ja jatkuvuuden turvaamista.

Suomen ennakko vaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:

Suomi pitää välttämättömänä Euroopan puolustuskyvyn nopeaa vahvistamista erityisesti Venäjän muodostamaan pitkäaikaiseen uhkaan vastaamiseksi.

Suomi tukee puolustusrahoitusratkaisuja, joilla tosiasiallisesti vahvistettaisiin Euroopan puolustusta. Suomen tavoitteena on, että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille, jolloin Suomi saavuttaa nettosaajan aseman tämän rahoituksen osalta.

Varautumisen osalta Suomi katsoo, että EU-rahoitusta tulisi olla mahdollista kohdentaa jäsenvaltioiden varautumistoimiin nykyistä laajemmin huomioiden kuitenkin jäsenvaltioiden ensisijainen toimivalta asiassa. Suomi kiinnittää erityistä huomiota EU-rahoituksella saavutettavaan Euroopan laajuiseen lisäarvoon varautumisen osalta.

Liikenne rahoitus mukaan lukien sotilaallinen liikkuvuus

Kuluvan kauden liikenteen EU-rahoitus (Verkkojen Eurooppa -ohjelma, CEF) kohdentuu hankkeisiin avoimen kilpailun kautta. Kuitenkin CEF-asetuksessa ja liikennerahoitusta tarkentavassa asetuksessa (TEN-T -asetus) määritellään jo pitkälti mihin CEF-liikenteen rahoitusta on mahdollista kohdentaa eri jäsenvaltioissa. Liikenteen EU-rahoitukselle on ollut hyvin korkea kysyntä, ja hakemukset ovat ylittäneet käytettävissä olevan rahoituksen määrän moninkertaisesti. Laskennallisesti Suomi on CEF-liikenteen osalta nettosaaja (yhdellä eurolla Suomi saa noin 1,5 euroa).

Kuluvalla kaudella ydinverkkokäytävää pidennettiin Helsingistä Tornio-Haaparanta-rajalle ja Ruotsin puolelle Luulajaan asti. Tämä oli merkittävä uudistus, sillä aikaisemmin ydinverkkokäytävä ulottui vain Helsinkiin.

Komissio on mahdollisesti ehdottamassa tulevaan rahoituskehykseen erillistä liikenteen ja sotilaallisen liikkuvuuden yhteistä rahoitusohjelmaa. Sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden lisäksi ohjelman olisi tarkoitus keskittyä keskeisiin rajat ylittäviin hankkeisiin TEN-T-verkolla. Laskennallisesti Suomi on sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksessa selkeä nettosaaja (yhdellä eurolla saadaan noin kolme euroa).

Ennakkotietojen mukaan tulevat liikennehankkeet jaettaisiin EU-tasolla kolmeen eri tyyppiin; 1) rajat ylittävät hankkeet, 2) kansalliset hankkeet ja 3) sotilaallisen liikkuvuuden hankkeet.

Suomen rataverkko kuuluu erillään olevaan verkkoon johtuen poikkeavasta raideleveydestä (1524 mm) verrattuna eurooppalaiseen standardiraideleveyteen (1435 mm). Eurooppalaisen raideleveyteen siirtymisen on ollut esillä jo heinäkuusta 2022 komission aloitteesta. Komissiossa pidetään erittäin tärkeänä, että Suomi siirtyisi asteittaisesti tai valituilla kriittisillä osuuksilla TEN-T-asetuksen mukaiseen yleiseurooppalaiseen raideleveyteen, sillä tämä edistäisi sotilaallista liikkuvuutta, turvallisuutta ja huoltovarmuutta Pohjois-Euroopassa. Raideleveyden kansallisia muutostarpeita selvitetään Väyläviraston toimesta ja selvitys julkaistaan kesäkuussa 2025.

Suomen kanta

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E31/2024 vp, jossa todetaan seuraavasti:

Suomi katsoo, että Euroopan liikenneinfrastruktuurin olisi jatkossa edistettävä entistä tehokkaammin liikenneverkon kaksikäyttöisyyttä, eli siviili- ja sotilasliikenteen tarpeiden huomioimista edistämällä unionin kokonaisturvallisuutta, erityisesti sotilaallista liikkuvuutta, huoltovarmuutta ja kriisinsietokykyä. Tämä edellyttäisi investointeja tukevaa EU-rahoitusta, jolla edistettäisiin liikenneverkon toimivuutta ja modernisointia.

Suomi pitää keskeisenä, että tulevassa rahoituskehyksessä sotilaallisen liikkuvuuden osuutta rahoituksesta kasvatettaisiin huomattavasti, huomioiden erityisesti Suomen asema muuttuneessa turvallisuusympäristössä EU:n ulkorajavaltiona.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:

Suomelle on erittäin tärkeää, että tulevassa liikennerahoituksessa huomioidaan EU:n kokonaisturvallisuuteen ja puolustukseen liittyvät tarpeet. Rahoituksessa tulisi huomioida Suomen saavutettavuuteen ja asemaan EU:n ulkorajavaltiona liittyvät erityishaasteet.

Suomi painottaa erityisesti sotilaallista liikkuvuutta tulevan EU:n liikennerahoituksen keskeisenä prioriteettina. Sotilaallisen liikkuvuuden rahoitusta kohdennettaisiin Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen kannalta kriittisiin kohteisiin, etenkin itäisen etulinjan maille.

Suomelle on erittäin tärkeää, että tulevalla rahoituksella voitaisiin vastata mahdollisimman laajasti sekä sotilaallisen liikkuvuuden kansallisiin että rajat ylittäviin tarpeisiin. Suomen keskeisin tavoite on, että tulevaa rahoitusta voitaisiin kohdentaa siirtymään yleiseurooppalaiseen raideleveyteen.

Suomi pitää perusteltuna sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden yhtenäistä ja erityisen korkeaa EU-rahoitusosuutta.

Lisäksi EU-rahoitusta tulisi kohdentaa myös jatkossa avoimeen kilpailuun pohjautuen jäsenvaltioiden merkittävimpiin liikenneverkkojen kehittämistarpeisiin eurooppalaisilla liikennekäytävillä, jäsenvaltioiden rajoilla sijaitsevien pistemäisten kohteiden sijaan.

EU:n strategisen kilpailukyvyn ja päästövähennysten kannalta olisi tärkeää ohjata jatkosakin EU-rahoitusta liikenteen vähähiilistämiseen ja käyttövoimamurroksen edistämiseen.

Rajaturvallisuus ja itäisten ulkoraja-alueiden rahoitus

Kuluvan kauden rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineestä (BMVI) tuetaan Euroopan rajaturvallisuutta EU:n ulkorajoilla. Rahoituksella toimeenpannaan erityisesti yhdenmukaisen rajavalvontajärjestelmää sekä yhteistä viisumipolitiikkaa. BMVI-välineestä jäsenvaltioille suoraan kohdennetun rahoituksen keskeisiä kriteerejä ovat ulkorajat. Kriteerien osalta meriulkorajojen painotus (35 %) on korkeampi kuin maaulkorajojen (30 %). Suomen tavoitteena jo edellisellä rahoituskehyskaudella oli maaulkorajojen painotuksen vahvistaminen. Kuluvalla rahoituskehyskaudella Suomen saannot BMVI-rahastosta ovat nykyarvion mukaan noin 97 miljoonaa euroa. Tämän ennakolta kohdennetun rahoituksen lisäksi Suomelle myönnettiin vuonna 2024 erityisrahoitusta ulkorajaturvallisuuden vahvistamisen investointeihin 50 miljoonaa euroa. Suomi on esittänyt erityisrahoituksen jatkamista kuluvan rahoituskehyskauden loppuvuosille.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut Suomen ja EU:n turvallisuusympäristöä perustavalla tavalla ja pysyvästi. Euroopan muuttunut turvallisuusympäristö luo painetta rajaturvallisuuden vahvistamiselle EU-tasolla. Alueellinen turvallisuustilanne erityisesti Itämeren alueella ja Venäjän läheisyydessä on heikentynyt merkittävästi ja ennakoitavuus on vaikeutunut. Hybridivaikuttamista on havaittu eri muodoissa, joissa valtiolliset ja ei-valtiolliset toimijat pyrkivät eri keinoin häiritsemään yhteiskuntien ydintoimintoja ja vaarantamaan yleistä järjestystä. Koko unionin aluetta haastaa muun muassa väli-neellistetty maahantulo, ”varjolaivaston” käyttö ja siitä seuraavat meriliikenteen elintärkeään infrastruktuuriin ja ympäristöön kohdistuvat uhat.

Suomelle uuden turvallisuustilanteen aiheuttamat haasteet ovat laajamittaisia raja-alueilla. Haasteet liittyvät mm. rajaturvallisuuteen, sotilaalliseen liikkuvuuteen ja varautumiseen sekä välillisesti kilpailukykyyn. Uusi turvallisuusympäristö ja rajatilanne muodostavat myös esteitä esimerkiksi puhtaan siirtymän nopeuttamiselle itäisellä raja-alueella.

On odotettavissa, että komission lähtökohtana on itäisten ulkoraja-alueiden huomioiminen tulevassa rahoituskehyskehittämistyössä pääosin osana tulevaa koheesiorahoitusta. Itäisten raja-alueiden osalta Suomi on EU:n jäsenmaista erityisasemassa yli 1340 km pituisen Venäjän maarajan osalta, mutta koheesiorahoituksen vahvana nettomaksajana ainutkertaisessa asemassa suhteessa muihin itäisiin ulkorajavaltioihin. Tältä osin Suomi on pitänyt esillä koheesiorahoituksesta erillistä rahoitusmallia, jossa esimerkiksi Venäjän vastaisen ulkorajan pituus olisi keskeinen varojenjakoperuste.

Suomen kanta

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja on muodostettu selvityksessä E31/2024 vp, jossa todetaan seuraavasti:

Suomi katsoo, että muuttoliikkeen EU-rahoitusta painotettaisiin erityisesti muuttoliikkeen sisäiseen hallintaan ja rajaturvallisuuden vahvistamiseen.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että tulevalla rahoituskehyskaudella muuttoliikkeen hallinnan rahoitusta olisi mahdollista kohdentaa myös fyysiseen ulkorajainfrastruktuuriin erityisesti välineellistetyn maahantulon ehkäisemiseksi.

Suomen ennakkovaikuttamiskantoja tarkennetaan seuraavasti:

Erillisenä laaja-alaisempuna kysymyksenä Suomi tavoittelee erillistä, lähtökohtaisesti ei koheesiorahoitukseen perustuvaa erityisrahoitusta, jonka lähtökohtana olisivat Suomen itäisten raja-alueiden erityistarpeet.

Osana EU:n ulkorajojen vahvistamista tulisi tulevassa EU:n rajaturvallisuutta koskevassa rahoituksessa pyrkiä kasvattamaan maaulkorajojen pituuden merkitystä varojenjaossa.

Suomi katsoo, että monivuotisen rahoituskehysten tulisi nykyistä vahvemmin vastata myös muuttoliikkeen ulkoisen ulottuvuuden tarpeisiin, erityisesti palautusten tehostamiseen sekä innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNK/VNEUS neuvotteleva virkamies Joanna Tikkanen, puh. 029 516 0542
 VNK/VNEUS EU-erityisasiantuntija Kasper Paasikallio, puh. 029 516 0597
 VM/BO budjettineuvos Vesa Kulmala, puh. 029 553 0548